

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polii. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta, 1 fl. 80 kr. za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 20 kr., za četert leta 1 fl. 15 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 17. septembra 1862.

Vrednost turšične slame.

Naznanilo.

V cesarski papirnici v Schlöglmühl-u pri Glognici v doljni Avstrii so jeli iz turšičnih štibelj, posebno pa iz storžnega perja (ličja) lep bel in dober papir delati; iz nitek turšičnih štibelj prejo napravljati, in iz oropkanih turšičnih storžev s primešano navadno moko tudi dober kruh peči.

Da se vsak o tej znajdbi sam prepriča in zvé, kako se imenovane reči iz turšične slame in štibelj pripravljajo, se bode razstava teh turšičnih izdelkov najprej na Dunaji v cesarski tiskarnici, pozneje pa v družih večih mestih napravila.

Kdor se hoče od omenjenih znajdb še bolj na drobno prepričati in vse bolj natanko zvediti, naj popraša c. kr. dvornega svetovavca viteza Auer-a, kateri mu bo rad vse na drobno razložil.

Kmetovavcom v poduk, ki turšico pridelujejo.

Kdor hoče, da mu pridelovanje turšice prav na korist pride in da si dobrega in obilega storžnega perja (ličja) napravi, naj ravná tako-le:

Ko je turšica popolnoma dozorela, se ji storži potrgajo, perje osmuka in oruži, in dene ali na tla, ali pa, če so tla prevlažne, na kak drug kraj sušiti; kadar je perje dovolj suho, se v žaklje nabaše in na suh in zračen kraj postavi, dokler se na namenjeni kraj ne pošlje. Bolj ko je perje suho, in bolj ko se vlažnosti obvarje, tem gorše je. Če bo tedaj pridelovavec turšično perje z večjo skrbjo skup spravljal, in kar se dá suho in čisto v fabriko pošiljal, tem več mu bo vrglo. Ker je storžno perje (ličje) tako rekoč pri turšici najmanjši del, tedaj ostane pridelovavcu razun tega še dovolj druge slame, ki jo zná za živinsko klajo porabiti, in denar, ki ga je za storžno perje stržil, mu je pri vsem tem še poseben dobiček. — Zato bi bilo prav, da bi se veliko gospodarjev te obrtniške reči poprijelo in da bi naši kmetovavci, ki turšico pridelujejo, tega povabila ne prezrli in, če so lepega in suhega storžnega ličja nabrali, se po pismu obrnili do cesarske tiskarnice (k. k. Hof- und Staatsdruckerei) na Dunaj in ponudili svoj pridelek, ki se jim bo dobro plačal.

Da bojo to storili, je tem bolj pričakovati, ker gré za novo obrtnijsko stvar, ktera utegne veliko dobička donesti našim deželam, kadar se bo bolj razvila. *)

Na Dunaji mesca avgusta 1862.

A. vitez Auer od Welsbah,

c. k. dvorni svetovavec, vodja dvorne in drž. tiskarnice in viši vodnik schlöglmühlske ces. papirnice.

*) Slavno c. kr. ministerstvo kupčijstva je iz Dunaja naši kmetijski družbi poslalo ta oklic v 150 iztisih v nemškem jeziku tiskan na turšični papir, da vsak, kdor hoče, lahko vidi ta lepi beli papir. Kdor želi en tak iztis dobiti, naj pride ali pošlje po-nj v pisarnico naše kmetijske družbe. Vred.

Poduk

zastran pravega gleštanja domače živine zavoljo tega, da ne zbolí in zastran tega, kaj naj stori kmetovavec, kadar mu živina zbolí.

(Dalje in konec.)

II. Oddelek.

Kaj naj kmetovavec stori o živinskih boleznih.

Živino naj natanko opazuje.

Kmetovavec, kateri svojo živino in njeno vedenje v zdravem stanu dobro pozná, in pridno po nji pogleduje, bode tudi lahko spoznal, kdaj je bolna.

Kolikor pred se bolezen spozná in kolikor bržeje se umen živinozdravnik pokliče, toliko lažje in bolj gotovo bo živina ozdravela.

Navadno se zdí kmetu živina še le potem bolna, kadar se ji jed popolnoma upre. To je zlo napačna misel. Kadar imajo namreč živinčeta dolgo bolezen, žrejo še prav rade, zlasti goveda, bolezen je pa vendar v njih telesu že tako stopnjo dospela, da ni več zdravja za-nje upati. Treba je tedaj, da gospodar gleda na vse premene v vedenju: kako hodi, stoji in leži, kakošna je njena koža, dlaka ali volna, kakošne so nosnice in gobec, dalje da pazi, ali živina lahko sope ali pa morda hitreje in nenavadno sapo ima ali sopé stoka, ali ima kašelj in kakošen je kašelj; ali je njeni vamp napet ali vpaden; ali žre živina rada ali počasi, kakor če bi se ji ne ljubilo ali se pa krme kar nič ne dotakne; ali je bolj ali manj žejna, ali morda krmo ali pijačo težko požera, ali pa, kar požre ali pije, skozi gobec ali nos nazaj vrže; — dalje kako živina prežvekuje, kako in koliko sči in sirje, kakošna je scavnica in blato in ali ni tujih reči scavnici ali blatu primešanih; ali dajejo molzne krave toliko mleka kakor sicer, in ali je mleko tako, kakor je sicer ali pa drugačno.

Ako se živina trese, ako se ji dlaka šetini in ima mrzle ušesa in korenino ušes ter noge, nos, gobec, potem jo pa vročina po životu in po vidljivih žleznih kožah obhaja, ako ima goveja živina suh smrček in jo zdaj mrazi zdaj vročina kuha, je misliti, da ima živinče vročnico, zoper katero je živinozdravnikove pomoči treba. Delavni živini je tudi treba večkrat kopita in parklje pregledati, da je mogoče, zlasti na kopitih že koj v začetku marsiktero bolehnost o pravem času spoznati in jo ustaviti; sicer se lahko primeri, da živinče ni več za rabo, če pa za rabo ni, tudi nič ni več vredno.

Pri konjih ne smé vrh tega noben gospodar nikakoršnega iztekanja iz nosnic in otekanja medčeljustnih žlez (bezgavk), kakor tudi ne otekin ali ugnjid v koži premalo porajati; iztekanje iz nosnic namreč razodeva dostikrat, da je konj smrkav, oteklina ali ugnjide v koži pa, da je črviv. Oboje pa je silno nevarno in nalezljivo.

Kaj ima gospodar živine o živinski kugi sploh storiti.

Že bolezní, ktere živinčeta vsled navadnih škodljivost zadevajo, gospodar ne sme iz nemar pušati; še večje paz-